

Ett statligt åtagande inom
stiftelsen Byggdok?

MISSIV

DATUM
2003-01-24
ERT DATUM
2002-09-18

DIARIENR
2002/357-5
ER BETECKNING
M2002/1779/Mk

Regeringskansliet
Miljödepartementet
103 33 STOCKHOLM

Stiftelsen Byggdok

Miljödepartementet uppdrog den 18 september 2002 åt Statskontoret att göra en utredning om stiftelsen Byggdok. Syftet var att utreda om staten bör bidra till stiftelsen och hur ett sådant eventuellt åtagande bör organiseras och finansieras.

Statskontoret överlämnar härmed rapporten ”Ett statligt åtagande inom stiftelsen Byggdok?” (2003:3).

Generaldirektör Knut Rexed har beslutat i detta ärende. Direktör Anna Karlgren, chef för Enheten för utvärderingsfrågor, organisationsdirektör Birgitta Fredholm och avdelningsdirektör Monica Rupprecht Hjort, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Enligt Statskontorets beslut

Monica Rupprecht Hjort

Innehåll

	Sammanfattning	7
1	Inledning	13
1.1	Uppdraget	13
1.2	Bakgrund	13
1.3	Syfte och avgränsningar	14
1.4	Metod	14
1.5	Rapportens disposition	16
2	Stiftelsen Byggdok	17
2.1	Historik	17
2.2	Verksamhet	18
3	Dagens system för forskning och forskningsinformation	21
3.1	Högskolans forskningsresultat	21
3.2	Forskningsråden och övriga berörda myndigheter	22
3.3	Byggsektorn	24
4	Samhällets ansvar för forskningsinformation	27
4.1	Forskningsrelaterad dokumentation och viktiga kundkategorier	27
4.2	Pågående utveckling av informationsstrukturen inom bibliotek och forskningsråd	28
4.3	Skiljelinjen mellan grundinformation och vidareförädlad information	31
4.4	Anslagsfinansiering av offentlig producerad grundinformation	34
5	Ett statligt åtagande inom Byggdok?	37
5.1	Historiskt statligt åtagande?	37
5.2	Utgångspunkter för två handlingsalternativ	37
5.3	Renodlingsalternativet	38
5.4	Utvecklat status quo alternativ	42
5.5	Sammanfattande slutsatser	45
	Bilaga	
	Miljödepartementets uppdrag	47

Sammanfattning

Statskontoret har fått ett uppdrag om stiftelsen Byggdok

Miljödepartementet har gett Statskontoret i uppdrag att göra en utredning om stiftelsen Byggdok. Syftet är att utreda om staten bör bidra till stiftelsen Byggdok och hur ett sådant eventuellt åtagande bör organiseras och finansieras.

Staten har inget historiskt åtagande att finansiera stiftelsen Byggdok

Sex privatpersoner bildade stiftelsen Byggdok år 1966. Stiftelsen omsätter ca 10 miljoner kronor och har ca 15 anställda. Stiftelsens uppgift är att samla in, bearbeta och sprida information om forskningsresultat och regelverk inom områdena ”bygg, fastighet och miljö”. Byggforskningsrådet har efter ansökan från stiftelsen beviljat forskningsanslag för avgränsade tidsperioder för delar av stiftelsens dokumentationsverksamhet. Användarna finansierar resterande del av verksamheten. Vi bedömer därför att statsmakterna inte historiskt har åtagit sig ett ansvar för att kontinuerligt finansiera stiftelsens verksamhet.

En del i det statliga åtagandet har tillförts Byggdok i stället för den statliga biblioteksstrukturen

Vi kan konstatera att byggsektorn har särbehandlats i förhållande till övriga industrisektorer genom en delvis statlig finansiering av Byggdok och dess branschunika bibliotek, specialdatabas och ämnesportal för byggsektorn. Denna forskningslitteratur med söksystem, som har finansierats med statliga medel, kan ses som en del i det statliga åtagandet som har tillförts Byggdok i stället för den befintliga statliga biblioteksstrukturen.

Regeringen eftersträvar en minskad sektorisering inom forskningen

Regeringen har i de senaste forskningspropositionerna uttryckt en strävan mot en minskad sektorisering inom forskningen och därmed forskningsinformationen. Detta har bl.a. inneburit att man har bildat forskningsråd med breda ansvarsområden som ska göra

prioriteringar mellan olika forskningsområden och mellan olika former av forskningsstöd för att uppnå hög effektivitet.

Staten har byggt upp en grundläggande struktur för forskningsinformationen

Forskningsinformation kan betraktas vara en kollektiv vara eller tjänst. En kollektiv vara bör leda till en offentlig finansierad informationsproduktion för att bli effektivt utformad eller för att alls komma till stånd. Frågan är dock hur långt samhället ska bidra till att informationen om forskningsresultat sprids. Staten har ett ansvar att tillgängliggöra forskningsresultat på en miniminivå. Statsmakterna har därför byggt upp en grundläggande struktur för hur informationen om forskningsresultat ska fungera. En första byggsten i denna struktur är högskolorna, deras institutioner och högskolebibliotek samt Kungliga bibliotekets nationella biblioteksdatasystem LIBRIS där de enskilda bibliotekens arkiverade material sammanförs för att sprida informationen över hela landet.

Den andra byggstenen utgörs av forskningsråden med deras finansierings- och informationsspridningsroll. Dessa ska på olika sätt bl.a. väcka intresse för aktuella forskningsresultat och pågående forskningsprojekt via sina informationsportaler. Den tredje byggstenen utgörs av övriga myndigheter som dels finansierar forskning och offentliggör forskningsresultaten, dels informerar om sin verksamhet och de regelverk som gäller inom deras ansvarsområde. Informationen offentliggörs i stor utsträckning via myndigheternas egna webbsidor.

Näringslivet behöver ofta ett mellanled för att tillgodogöra sig forskningsresultat

De främsta användarna av Byggdoks forskningsmaterial är i dag studenter och forskarstuderande och i viss mån övrig offentlig sektor, t.ex. kommunala förvaltningar. Studenter och forskarstuderande använder dock många andra informationskanaler och har också den kunskap som krävs för att söka via olika kanaler. Näringslivet behöver ofta informationsmäklare som mellanled för att kunna hitta och tillgodogöra sig forskningsmaterialet.

Byggdok har i förfluten tid delvis arbetat som informationsmäklare men har lagt ner denna verksamhet. Näringslivet använder därför i liten utsträckning Byggdok för inhämtande av forskningsmaterial.

Staten bör ansvara för grundläggande forskningsinformation men inte för vidareförädlad information

Staten bör enligt vår bedömning vara leverantör av grundläggande forskningsinformation enligt den statliga grundstrukturen men däremot inte vidareförädla information i konkurrens med privata informationsmäklare i syfte att tillgodose näringslivets efterfrågan. Orsaken är de i grunden skilda villkor som gäller för statliga och privata aktörer och som gör att de inte konkurrerar på lika villkor. Statliga ingrepp vid marknadsmisslyckanden kan dock i vissa fall motivera anbudsupphandling av en statlig tjänst. Ett sådant behov finns enligt vår bedömning inte på denna marknad. Genom att leverera statlig grundinformation kostnadsfritt till privata aktörer kan staten i stället skapa en marknad baserad på offentlig grundinformation som stimulerar till ökad tillväxt i ekonomin. Karaktären av kollektiv vara talar också för att grundinformationen om forskningsresultat ska vara avgiftsfri för att stimulera till användning.

Byggdoks bibliotek bör vara ett statligt åtagande

Byggdok består i dag av två delar, dels det fysiska biblioteket eller arkivet med böcker, rapporter och tidskrifter, dels en databas med grundinformation från olika källor, framtagna nyckelord och korta referat av det insamlade materialet. Byggdoks bibliotek kan ses som en form av grundinformation om forskningsresultat och bör vara ett statligt åtagande.

Ett statligt åtagande bör vara tillgängligt och ha en rationell struktur

Ett statligt åtagande bör vara öppet och tillgängligt samt ha en rationell struktur där kostnaderna fortlöpande prövas mot nyttan. Tillgängligheten till Byggdoks bibliotek har under årens lopp försämrats och belastar idag Byggdoks ekonomi. De statliga ansvarsbiblioteken har stora informationsmängder att ta hand om och prövar kontinuerligt nya informationsförsörjningsmetoder

där kostnaden och användningen värderas. Det är därför mer lämpligt att Byggdoks bibliotek tillsammans med en kopia av FoU-materialet i databasen tillförs den statliga biblioteksstrukturen för att utnyttja en befintlig statlig struktur och komplettera den med ytterligare forskningsmaterial om byggsektorn. Materialet kommer på detta sätt också att bli mer tillgängligt och fortlöpande prövas och värderas.

Byggdoks bibliotek bör praktiskt inordnas KTH:s bibliotek och LIBRIS

Byggdoks arkivmaterial bör praktiskt inordnas KTH:s bibliotek som är ansvarsbibliotek för teknik och därigenom ansvarigt för att förbättra och effektivisera informationsförsörjning av forskningsmaterial inom bl.a. byggområdet. En summa motsvarande kostnaderna för lokaler och underhåll av Byggdoks bibliotek bör öka KTH:s anslag. Därutöver bör en engångssumma utbetalas för att flytta biblioteket och inordna en kopia av Byggdoks FoU-databas i LIBRIS och KTH bibliotekets befintliga struktur och söksystem. Genom inordnandet i LIBRIS blir materialet också tillgängligt via LIBRIS fjärrlånesystem och kopierbart. Tillgången till FoU-materialet blir också avgiftsfritt till skillnad från nu då FoU-materialet nås via Byggdoks avgiftsbelagda databas.

Byggdoks databas är vidareförädlad information och bör bedrivas utan statliga bidrag

Byggdoks databas innebär idag ett manuellt merarbete som utförs i syfte att bl.a. göra FoU-material, lagar och regler, övrig myndighets- och mediainformation ännu mer tillgängligt. I databasen finns också viss marknadsinformation om kurser, konferenser och vem som gör vad samt vissa ännu mer utpräglade marknadstjänster såsom t.ex. nyhetsbevakning. Databasen med framtagna referat kan enligt vår bedömning ses som ett första steg i en förädlingskedja. Som tidigare utvecklats bör vidareförädling av forskningsresultat precis som mer marknadsanpassade tjänster även fortsatt bedrivas av privata aktörer utan statliga bidrag. Byggdok bör därför inte fortsatt få statliga bidrag. Användarna av förädlad material bör själva få avgöra värdet av Byggdoks tjänster och för detta betala det fulla marknadsvärdet.

Vi avråder från ett fortsatt statligt engagemang i Byggdok

Vi avråder från ett handlingsalternativ som innebär att man accepterar en särbehandling av byggsektorn och den utveckling av informationsspridningen inom byggsektorn som pågått tidigare. Om regeringen trots allt bedömer att branschens problem och särdrag motiverar en särlösning i förhållande till den sektorsövergripande grundstruktur som staten har byggt upp för forskning och forskningsinformation kan en statlig delfinansiering av Byggdok övervägas.

Utifrån den mångfacetterade myndighetsstruktur som i dag har byggts upp kring bygg- och miljöfrågorna där olika myndigheter har olika delansvar blir det svårt att ta ett samlat grepp om dessa frågor. Man bör också beakta att det idag inte finns någon myndighet med ett övergripande och samlat ansvar för hela miljö-, anläggnings- och boendesektorn. Regeringen kan ändå ge ett samlat ansvar till en myndighet som ska lägga ett av staten särskilt finansierat uppdrag på Byggdok. En sådan lösning medför dock en risk för dubblering av information och resursslöseri då myndigheterna fortsätter att informerar om sin finansierade forskning, sin verksamhet och regelverket inom området på sina respektive webbsidor på Internet.

Byggdoks FoU-material kommer i ett sådant handlingsalternativ att vara avgiftsbelagt, icke kopierbart och icke tillgängligt inom LIBRIS fjärrlånesystem. Ökad tillgänglighet och fri tillgång till offentlig producerad grundinformation för att stimulera till ökad användning av forskningsresultat och ökad tillväxt i ekonomin uppnås således inte i detta alternativ.

I våra intervjuer har vi stött på ett behov av att stimulera byggbranschen att ta del av nya forskningsresultat. Att tillhandahålla ett sektorsspecifikt informationsorgan är dock inte vägen till att väcka ett sådant intresse. Näringslivet använder idag i liten utsträckning Byggdoks forskningsmaterial. Byggherrarnas förslag för att åstadkomma en högre utbildningsnivå hos byggherrar och hos branschen i övrigt är exempel på hur forskningsresultat på ett bättre sätt kan efterfrågas, sökas och tolkas. Funk-

tionsupphandlingar, incitament till kvalitetsförbättringar och kvalitetskontroll i traditionella upphandlingar och kontrakt kan vara andra exempel på hur intresset för att söka forskningsresultat kan öka.

1 Inledning

1.1 Uppdraget

Miljödepartementet har beslutat att uppdra till Statskontoret att göra en mindre utredning om stiftelsen Byggdok.

Uppdraget omfattar att

- utreda om staten bör bidra till stiftelsen Byggdok och
- analysera hur ett sådant eventuellt åtagande bör organiseras och finansieras.

Uppdraget skulle redovisas dels genom en muntlig delrapport senast den 30 november 2002, dels genom en skriftlig rapport senast den 31 januari 2003. Uppdraget återfinns i bilaga 1.

1.2 Bakgrund

Byggdok – Stiftelsen för Byggdokumentation – är en fristående stiftelse inrättad 1966. Stiftelsen styrs av en styrelse, som enligt stiftelsen stadgar tillsatts av dåvarande Byggforskningsrådet. Byggforskningsrådet har under åren genom forskningsanslag bidragit till verksamheten.

Byggdok är till ca 50 procent finansierad av forskningsanslaget och resten med avgifter från användarna. Stiftelsen omsätter ca 10 miljoner kronor och har ca 15 anställda. Stiftelsens uppgifter är att samla in, bearbeta och sprida information om forskningsresultat och regelverk inom områdena ”bygg, fastighet och miljö”. Byggdok har byggt upp ett bibliotek, en databas och en informationsportal på Internet i detta syfte.

Byggforskningsrådet avvecklades år 2000 och inlemmades i Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas). Formas till skillnad från Byggforskningsrådet, ägnar sig åt fler sektorer än byggsektorn. Formas ansåg sig därför inte

fortsatt kunna stödja Byggdok i samma omfattning som Byggnadsforskningsrådet gjort när det treåriga forskningsanslaget, som Byggnadsforskningsrådet beviljat till och med år 2002, upphörde. Formas ville kunna disponera sin informationsbudget till insatser även i andra sektorer. Byggdok hamnade därför under våren 2002 i en finansiell kris och styrelsen begärde att få garantier om finansiering för år 2003. Styrelsen avsåg i annat fall besluta om nedläggning. För år 2003 har därför stiftelsen fått ett statligt stöd som utbetalas av Boverket tills beslut har fattats om en långsiktig lösning av verksamhetens organisation och finansiering. Formas har också nyligen beviljat ett forskningsanslag åt Byggdok avseende åren 2003–2005. Detta anslag uppgår till 1,5 miljoner kronor för 2003. För åren 2004 och 2005 är beloppen 1,0 respektive 0,5 miljoner kronor.

Byggdok hemställde även under år 2001 att Formas skulle utse ny styrelse. Formas ansågs sig inte ha formell befogenhet till detta eftersom Byggnadsforskningsrådet och Formas inte hade samma organisationsnummer och Formas därmed inte kunde likställas med Byggnadsforskningsrådet. För att ändra stadgarna i denna del krävs att stiftelsen vänder sig till Kammarkollegiet för permutation av stadgarna.

1.3 Syfte och avgränsningar

Syftet är att klargöra om forskningsinformation från Byggdok bör vara ett statligt åtagande. Om ett statligt åtagande kan konstateras ska förslag lämnas på hur det statliga ansvaret ska organiseras och finansieras. Statskontoret lämnar inte förslag på hur stiftelsen i övrigt ska organisera och finansiera sin verksamhet eftersom stiftelsen är en från staten självständig juridisk person.

1.4 Metod

För att få klarhet i om ett statligt åtagande bör finnas inom Byggdok har vi genomfört personliga intervjuer och telefonintervjuer

med representanter från högskolan och forskningsråden, företrädare för byggindustrin samt konkurrenter och kunder till Byggdok.

Bland annat har vi träffat forskare och studenter på Kungliga Tekniska Högskolan (KTH), företrädare för högskolebiblioteken på KTH och Stockholms universitet, företrädare för Kungliga bibliotekets nationella biblioteksdatasystemet LIBRIS, företrädare för forskningsråden Vetenskapsrådet och Formas samt Verket för innovationssystem (VINNOVA). Även företrädare för Boverket och den tillfälliga enheten Byggekostnadsforum inom Boverket har intervjuats.

Inom byggbranschen har vi träffat representanter för AB Svensk Byggtjänst, branschorganisationen Sveriges Byggindustrier, Svenska Byggbranschens Utvecklingsfond (SBUF), Industrins Byggmaterialgrupp och konsultföretaget SWECO AB.

Vi har även tagit del av bl.a. Högskoleverkets utvärderingsmaterial om högskolans tredje uppgift¹ och Vetenskapsrådets utvärdering om informationsportalen Safari². Vi har fått informationsmaterial om Byggnadssektorns Innovationscentrum (BIC) och via intervjuerna fått insyn i dess verksamhet.

Representanter för Kammarkollegiet har intervjuats för att få klarhet i de regler som gäller för stiftelser.

Företrädare för Byggdok och dess styrelse har intervjuats. Byggdok har som hjälp i vårt utredningsarbete även tagit fram underlag om Byggdoks kundstruktur och ekonomi.

¹ Högskoleverkets rapportserie 2001:24 R, Utvecklingen av högskolans samverkansuppdrag

² Vetenskapsrådets rapportserie, rapport 2002 nr 3, Utvärdering av Safari – ett nationellt Internetbaserat forskningsinformationssystem

1.5 Rapportens disposition

I rapportens inledande kapitel beskrivs uppdragets bakgrund och syfte. I andra kapitlet klargör vi stiftelsen Byggdoks historik och dess nuvarande verksamhet. I det tredje kapitlet presenteras dagens system för forskning och forskningsinformation och dess aktörer. Det fjärde kapitlet behandlar samhällets ansvar för forskningsinformation, skiljelinjen mellan grundinformation och vidareförädlad information samt grundinformationens finansiering. I det femte kapitlet redovisar vi två alternativ för det statliga engagemanget i stiftelsen Byggdok samt ger rekommendationer för regeringens fortsatta agerande i Byggdokärendet.

2 Stiftelsen Bygdok

2.1 Historik

Dåvarande Statens råd för byggnadsforskning – Byggeforskningsrådet – tillsatte år 1965 en kommitté med uppgift att klarlägga förutsättningar och lämplig form för dokumentationsverksamheten inom byggbranschen och för en dokumentationscentral. Kommittén presenterade sitt arbete i en programskrift år 1966.³

Kommittén föreslog att en bygdokumentationscentral skulle inrättas genom Byggeforskningsrådets medverkan. Detta borde enligt kommittén ske genom att rådet skulle bilda en stiftelse som svarar för verksamheten eller verka för att en sådan stiftelse bildas. Kommittén föreslog också att centralens utgifter i möjligaste mån skulle täckas av inkomster från nyttjarna och att Byggeforskningsrådet stödde verksamheten under ett uppbyggnadsskede.

Senare under år 1966 bildades Stiftelsen för Byggnadsdokumentation. Stiftelseurkunden är undertecknad av sex privatpersoner som tillsammans avsatte tre hundra kronor för ändamålet. De ursprungliga stadgarna har inte kunnat återfinnas. De stadgar som återopas härrör från år 1982. Detta innebär att stadgarna från 1982 kan vara ogiltiga. För att fastställa giltigheten måste kedjan av myndighetsbeslut om permutation kunna beläggas. Detta har varken Bygdok eller vi inom ramen för uppdraget kunnat göra.

Enligt stadgarna från år 1982 är stiftelsens ändamål att främja och verka för dokumentationsverksamhet inom byggfacket. Sju av styrelseledamöterna ska utses av Byggeforskningsrådet efter förslag av styrelsen. Den åttonde styrelseledamoten utses av personalorganisationerna vid Bygdok.

Sedan starten har Byggeforskningsrådet beviljat forskningsanslag efter ansökan från stiftelsen. Efter det att Byggeforskningsrådet lagts ner har Formas lämnat stöd till verksamheten.

³ Svensk bygdokumentation, Programskrift 4, Statens råd för byggnadsforskning, 1966.

2.2 Verksamhet

Byggdoks huvuduppgift är informationsförsörjning åt bygg-, fastighets- och miljösektorn. Informationskällor för verksamheten är forskningsresultat, myndighetspublikationer, författningar, standarder, förlagsprodukter, fackpress, pressinformation, webbsidor och databaser. Stiftelsen har ett femtontal anställda.

Informationen finns lagrad i en databas ”Kunskapsbanken” som nås via Byggdoks webbplats byggtorget.se. De enskilda posterna i databasen innehåller bl.a. information om titel, författare och var informationen kan hämtas. Byggdok gör också ett kort referat av innehållet och anger nyckelord. Kunskapsbanken innehåller drygt 235 000 poster. Den äldsta posten beskriver en publikation från 1901. Databasen har de senaste två åren vuxit med 8 000 poster årligen.

Användning av Kunskapsbanken kräver att ett abonnemang tecknas. Det går också att beställa ämnesbevakningar inom ett eller flera områden som levereras regelbundet till beställarens PC.

På byggtorget finns också gratistjänster. Det finns en kalender över kurser, konferenser m.m. Vidare finns en länksamling med länkar till olika aktörer såsom branschorgan, myndigheter och högskoleinstitutioner. Det finns också en FrågaSvar-databas. En e-bokhandel innehåller dokument från olika leverantörer som säljs i kommission.

Lantmäteriets fastighetsregister, TED⁴, fastighets- och miljölex från Nota bene samt SGI-line⁵ kan också nås från byggtorget.

Ett antal referatpublikationer ges ut i pappersform. Publikationerna innehåller ett urval av innehållet i Kunskapsbankens databaser.

⁴ Tenders electronic daily, databas med uppgifter om all offentlig upphandling över ett visst tröskelvärde.

⁵ Databas hos Statens geotekniska institut med referenser till internationell litteratur.

På det internationella planet har man ett kontaktnät och samarbete inom Norden samt med CIB⁶.

Allt sedan starten år 1966 har ett fysiskt bibliotek byggts upp med böcker, rapporter och tidskrifter. Biblioteket innehåller för närvarande ca 1,5 hyllkilometer böcker, rapporter och tidskrifter. Antalet böcker och rapporter uppgår till 90 000. Antalet tidskrifter uppskattas uppgå till minst lika många.

Samlingarna visas inte i LIBRIS⁷ och kan inte beställas via LIBRIS fjärrlån. Däremot hade man tidigare en egen fjärrlåneverksamhet, som dock av ekonomiska skäl har upphört. Byggdok kan numera heller inte utifrån upphovsrättsliga regler på förfrågan kopiera publicerat material som finns i biblioteket, med undantag av rapporter som finansierats av Byggeforskningsrådet och Formas. Man kan endast i mycket begränsad utsträckning låna ut originaldokument.

Den totala kundstocken uppgår till omkring 1 200 betalande kunder. Antalet kunder står dock inte i relation till utnyttjandet av databaserna. Byggtorget besöks för närvarande av knappt 11 000 användare per månad, vilket är en ökning med 30 procent sedan september år 2000. Antalet förfrågningar i databasen (exkl. nyhetsbrev) är knappt 60 000 per månad. Jämfört med februari år 2000 är detta en tredubbling.

Byggdok beräknar att ungefär hälften av användningen av databaserna kommer från universitet och högskolor och då främst från studenter. Den privata sektorn står för 30 procent av användningen medan offentlig sektor i övrigt står för 20 procent av nyttjandet.

År 2002 är den statliga finansieringen 4,7 miljoner kronor vilket motsvarar ca 50 procent av intäkterna. Resten täcks av abonnemangsavgifter och övriga intäkter från sålda tjänster. Den statliga finansieringens andel av intäkterna har successivt minskat under senare år. År 2000 uppgick den till 70 procent.

⁶ International Council for Research and Innovation In Building and Construction.

⁷ Kungliga bibliotekets nationella biblioteksdatasystem.

Av den statliga finansieringen avser 4,4 miljoner kronor ett basuppdrag som gavs av Byggforskningsrådet i ett treårigt forskningsanslag avseende åren 2000-2002. Basuppdraget ska stödja forskningsrelaterad information samt information om lagar, regler och myndighetsinformation. Det innefattar att

- bevaka källor och teknik
- komprimera och mata in information i databasen
- uppdatera databasen tekniskt och strukturellt
- köpa in material
- hålla ett bibliotek (inklusive lokalkostnader).

Byggdok har också en tilläggsfinansiering från Formas och Swedish Standards Institute (SIS) som avser en svarstjänst. Tjänsten, som är gratis, innebär att Byggdok via en telefontjänst bl.a. informerar om forskningsresultat, tar emot beställningar på Byggforskningsrådets och Formas böcker och ger upplysningar om organisationer att vända sig till. Bidraget till tjänsten är 310 000 kronor.

Vi har bett Byggdok att beräkna hur den statliga finansieringen avseende basuppdraget når olika kundgrupper. Beräkningarna har sin utgångspunkt i vad grupperna efterfrågar för information i Kunskapsbanken och hur kostnaderna att hålla materialet tillgängligt fördelar sig mellan olika delar av Kunskapsbanken.

Byggdoks redovisning är inte anpassad att ta fram denna typ av redovisning och beräkningarna har därför behövt göras utifrån olika antaganden. Grovt räknat bedömer Byggdok att 2,8 miljoner kronor av den statliga basfinansieringen stödjer information som efterfrågas av universitet och högskolor. Den kundgruppen efterfrågar i allt väsentligt forskningsinformation som är den dyraste komponenten i basuppdraget. Motsvarande belopp är för övrig offentlig sektor 1,1 miljoner kronor. Den kundgruppen efterfrågar mest information om lagar och regler, övrig myndighetsinformation och i viss utsträckning forskningsinformation. En halv miljon kronor av den statliga basfinansieringen stödjer information som efterfrågas av näringslivet. I högre grad än de båda andra kundgrupperna efterfrågar näringslivet information från media som inte stöds av basuppdraget.

3 Dagens system för forskning och forskningsinformation

Regeringen anger att staten har ett övergripande ansvar för att det svenska samhället utvecklar och tar tillvara ny kunskap. Staten har ett särskilt ansvar för att garantera forskningens frihet och att stödja grundforskning och forskarutbildning. Staten har också ett ansvar att bidra till behovsmotiverad forskning som kan leda till stora framsteg men där risken för misslyckande är betydande liksom osäkerheten om en eventuell ekonomisk framgång. Staten ska också utveckla former för forskningsinformation och medverka till att ny kunskap kan tas till vara i alla delar av det svenska samhället. (Prop. 2001/2002:2)

I det följande beskriver vi olika aktörer som sysslar med spridning av forskningsresultat inom högskolan, forskningsråden och övriga myndigheter samt inom byggsektorn.

3.1 Högskolans forskningsresultat

I regeringens proposition 2001/2002:4 anges att högskolan har en tredje uppgift som innebär att högskolan ska samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet. Detta ska vara en naturlig del i högskolans utbildning och forskning. Förutom att sprida information om resultat ska högskolan också föra en dialog med det omgivande samhället.

Högskolans forskningsresultat finns i avhandlingar och forskningsrapporter. Avhandlingarna publiceras alltid och kommer genom bibliotekens försorg in i LIBRIS. Det sker genom ett enhetligt system med bibliografiska data och ämnesord. Det finns också ett utvecklat samarbete mellan forskningsbiblioteken när det gäller distribution av avhandlingar mellan lärosätena. Allt oftare publiceras även avhandlingarna i elektronisk form.

Forskningsrapporterna ingår ofta i rapportserier på institutionerna. Sättet att föra ut information varierar. Ibland finns informa-

tion på institutionens hemsida. Varaktigheten hur länge informationen finns tillgänglig varierar också. Formerna för samverkan mellan institutionen och högskolans bibliotek skiljer sig också åt vilket gör att forskningsrapporterna inte alltid återfinns i bibliotekets katalog och i LIBRIS.

Vid sidan av avhandlingar och forskningsrapporter finns studenternas examensarbeten och uppsatser. Dessa hålls med få undantag endast tillgängliga av institutionerna.

Kungliga biblioteket har ett ansvar för att utse s.k. ansvarsbibliotek. Avdelningen för nationell samordning och utveckling (BIBSAM) utvecklar och förvaltar ansvarsbibliotekssystemet. Ett antal forskningsbibliotek har mot viss ekonomisk ersättning tagit på sig ett nationellt ansvar att förbättra och effektivisera informationsförsörjningen till forskning, utveckling och högre utbildning inom olika ämnesområden. Kungliga Tekniska Högskolans bibliotek (KTH:s bibliotek) är ansvarsbibliotek för teknik med grundvetenskaper (matematik, fysik och kemi).

3.2 Forskningsråden och övriga berörda myndigheter

Forskningsfinansieringsmyndigheterna har förutom ett finansieringsansvar också en informationsroll. Vetenskapsrådet har ett nationellt ansvar för systematisk, strukturerad och översiktlig forskningsinformation. (prop. 1999/2000:81). Detta ska komplettera högskolornas, museernas, övriga myndigheters och enskilda forskares ansvar för forskningsinformation. Regeringen anger också (prop. 2000/2001:3) att Vetenskapsrådet ska ha en samordnande roll för spridning av forskningsinformation i Sverige. Här ingår att utveckla metoder och kanaler för att sprida information om forskning till olika målgrupper. Informationen ska systematiseras och presenteras på ett för de olika ämnesområdena likartat vis. I rådets uppdrag ingår också att stimulera till debatt och popularisering av forskning.

Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS), Formas och VINNOVA ska enligt regeringen inom sina respektive ansvarsområden skyndsamt se till att forskningsresultat sprids, prövas och diskuteras i olika sammanhang för att de ska kunna påverka samhällsutvecklingen (prop. 1999/2000:81).

Forskningsråden och VINNOVA samverkar genom sin gemensamma portal forskning.se. Vetenskapsrådet är värd för projektet. Idag består forskning.se av nyheter, temasidor kring aktuella forskningsfrågor, forskningslänkar, särskilda ingångar anpassade för skola och journalister, ett nyhetsbrev och sökning hos externa myndigheter i samarbete med SverigeDirekt.

Forskningsråden ställer också krav på forskarna att skriva en kort sammanfattning av forskningsresultaten från de av forskningsråden finansierade forskningsprojekten. Texten ska sedan läggas ut på respektive forskningsråds hemsida.

Industriforskningsinstituterna i sin tur ska utgöra en brygga mellan universitet, högskolor och näringslivet och bl.a. ta forsknings- och utvecklingsuppdrag av små och medelstora företag och till dessa också förmedla forskningsresultat. Inom byggsektorn rör det sig främst om materialinstitut såsom Cement och Betong Institutet, Stålbyggnadsinstitutet och Institutet för träteknisk forskning.

Två myndigheter, Vägverket och Banverket, har ett sektorsansvar för forskning och spridning av forskningsresultat inom sina respektive områden (prop. 1999/2000:81). Naturvårdsverket har ett finansieringsansvar för miljöforskning och Energimyndigheten stödjer forskning inom energiområdet.

Boverket har inget forskningsansvar men verkets tillfälliga enhet Byggkostnadsforum stödjer projekt som syftar till att få ner boendekostnaderna i nybyggda hyreshus och främjar ekologisk hållbarhet.

3.3 Byggsektorn

AB Svensk Byggtjänst är ett aktiebolag med ett fyrtiotal branschorgan inom byggindustrin som ägare. Verksamheten är organiserad i tre affärsområden Varuinformation, Teknikinformation och Litteratur.

Inom verksamhetsområdet Teknikinformation finns en muntlig nyhetstjänst Bygginfo. En redaktion sköter omvärldsbevakning från omkring 500 informationskällor. Kunderna får besök fyra gånger per år. Informationen rör nya lagar, regler och annan administrativ information och nyheter inom forskning och utveckling som gäller kundens delområde inom byggsektorn. Det finns också en databas – Bygginfobas – där information om lagar och regler kan sökas med hjälp av en sökmotor.

Branschorganen – t.ex. Sveriges Byggindustrier – fungerar som informationsmäklare gentemot de många små företagen. Marknadsenheten hos Sveriges Byggindustrier hämtar information från bl.a. Byggdok som sedan sammanställs och sprids till medlemsföretagen. Det gäller främst miljöfrågor, skatter och redovisning. Inom en av organisationens fem regioner finns också ett utskott som stöttar och driver forsknings- och utvecklingsprojekt vid Chalmers. Projekten redovisas i en rapportserie, FoU-väst. Distributionslistan för rapporterna innefattar ett tusental adresser till företag och forskare. Motsvarande aktiviteter planeras att starta även inom två andra regioner i Syd – och Mellansverige.

Svenska Byggbranschens Utvecklingsfond (SBUF) är en organisation för byggsektorns forskning och utveckling. Bakom SBUF står Sveriges Byggindustrier, VVS-installatörerna, Ledarna, Svenska Byggnadsarbetareförbundet och SEKO. De representerar ca 4000 företag. Verksamheten finansieras genom avgifter som bestäms i kollektivavtal.

Huvuddelen av SBUF:s forskningsstöd går till doktorander men även företagen är involverade i utvecklingsprojekt. Utvecklingsprojekten redovisas i rapporter till SBUF enligt fastställda krav. Doktorandernas avhandlingar publiceras av respektive högskola.

I en informationsbladsserie informerar SBUF om utvecklingsprojekt och avhandlingar som bedöms vara av allmänt intresse. På SBUF:s webbplats finns en databas där information om pågående och avslutade projekt finns från år 1993.

Byggnadssektorns InnovationsCentrum (BIC) är en nystartad förening som ska främja samarbetet inom byggsektorn i dess helhet. Medlemmarna, som för närvarande uppgår till ett 40-tal, representerar byggherrar, förvaltare, projektörer, leverantörer, forskningsenheter och myndigheter. BIC ska skapa förutsättningar för och driva innovationsprocesser innefattade forskning, utbildning och implementering på marknaden. BIC ska verka för finansiering av forskningsområden som är väsentliga för byggsektorns utveckling.

4 Samhällets ansvar för forskningsinformation

4.1 Forskningsrelaterad dokumentation och viktiga kundkategorier

Forskningsrelaterad dokumentation har efter våra diskussioner med högskolan kunnat definieras till att omfatta doktors- och licentiatavhandlingar, forskarrapporter, artiklar publicerade i vetenskapliga tidskrifter och ej publicerade monografier/ uppsatser producerade på högskolans institutioner. Däremot är det tveksamt om examensarbeten ska ingå i forskningsrelaterad dokumentation. En del examensarbeten har dock en vetenskaplig höjd vilket innebär att de återfinns på institutionerna och högskolebiblioteken.

Det har i vår undersökning framkommit att forskare i liten utsträckning är i behov av katalogiserad information om forskningsresultat. Forskare ingår i internationella nätverk mellan olika forskare och universitet världen över. Nätverken blir den kunskapskälla som behövs för att ta reda på tidigare bedrivna forskning. Man bygger också upp internationella databaser på Internet där alla deltagande forskare lägger in sitt forskningsmaterial enligt en överenskommen struktur. Dessa databaser är kostnadsfria och baseras således på en Internetbaserad ekonomi.

Studenter och forskarstuderande som inte kommit lika långt i karriären som forskare använder sökmaskiner på Internet, högskolebibliotek och internationella databaser tillgängliga via högskolebiblioteken för att få tillgång till forskningsresultat. Handledarnas råd om forskarreferenser är en annan viktig informationskälla i sökandet av forskningskunskap och forskningsresultat.

Näringslivet och särskilt små företag är en extremt problemorienterad kategori av användare som har svårt att söka och tillgodogöra sig forskningsresultat i allmänhet. Dessa företag behöver ofta ett mellanled som gör en extra arbetsinsats för att

hitta forskningsresultat som är användbara i lösningen av ett konkret problem. Branschorganisationer, informationskonsulter eller kunskapsmäklare är aktörer som utgår från företagets problem och söker, bearbetar och presenterar information på ett professionellt sätt som kan tillgodose företagets behov av lättillgänglig forskningsinformation.

4.2 Pågående utveckling av informationsstrukturen inom bibliotek och forskningsråd

Staten har under ett antal år byggt upp en ansvarsstruktur för statlig grundinformation om forskningsresultat. Den består av dels högskolorna och deras institutioner och högskolebibliotek, dels forskningsråd och övriga forskningsfinansierande myndigheter och forskningsinstitut. Denna struktur har utvecklats och förbättrats sedan intåget av IT-tekniken. Med hjälp av IT har möjligheterna att söka efter relevant information förbättrats. Dagens ungdom som har växt upp i IT-samhället har också sedan tidig ålder stor kunskap om hur man söker information på Internet.

Högskolebiblioteken

Bland högskolebiblioteken har en struktur med ett begränsat antal ansvarsbibliotek byggts upp där utpekade bibliotek har ett ansvar för ett ämnesområde. Inom ramen för detta ansvar ska biblioteken förbättra och effektivisera informationsförsörjningen inom områdena forskning, utveckling och högre utbildning. Exempelvis utvecklar KTH:s bibliotek tillsammans med övriga teknikbibliotek vid landets tekniska universitet och högskolor de söksystem som finns inom ramen för biblioteken. Inom ramen för detta projekt håller en arbetsgrupp på att se över om man kan ta fram gemensamma mer specialiserade ämnesord i syfte att öka sökbarheten i databaserna hos de olika teknikbiblioteken.

KTH:s bibliotek och Chalmers bibliotek har var sin interimistisk databasingång till elektroniska vetenskapliga tidskrifter och kopplas därmed ihop med internationella databaser för tidskrifter.

Ett utvecklingsprojekt är att dessa och andra tidskriftsdatabaser också ska läggas in i det nationella katalogsystemet LIBRIS. När systemet är fullt utbyggt kan alla inom ramen för LIBRIS använda internationella ämnesord och djupare specialämnesord för att hitta rätt tidskrifter. Genom söksystemet ska man kunna ladda ner vetenskapliga tidskrifter i fulltext från hela världen om man äger behörighet. Rättighet till full elektronisk text finns i princip vid de svenska universiteten. Eftersom artiklarna är åtkomstskyddade är det oerhört viktigt att den nationella samordningsavdelning BIBSAM på Kungliga biblioteket i förhandlingarna med förlagen lyckas förhandla sig till att alla får fjärrlåna dessa artiklar, om än bara i pappersform. KTH:s bibliotek – liksom flertalet andra universitets- och högskolebibliotek – har hunnit långt i utvecklingen och via abonnemang på internationella databaser kan besökare på biblioteket söka med ämnesord efter intressanta artiklar i vetenskapliga tidskrifter på samma sätt som de anslutna forskarna och studerande via högskolans nätverk.

KTH:s bibliotek har också fått ett uppdrag av KTH:s rektor att se till att alla forskningsrapporter inrapporteras till biblioteket. Inrapporteringen av forskarrapporter har tidigare, till skillnad mot den för KTH:s avhandlingar, inte varit fullständig. Detta beror på att forskare ofta inte identifierar sig med högskolan som de arbetar på. Varje högskolebibliotek måste därför ta ställning till om man ska ställa krav på forskarna att med automatik vidarebefordra sina forskarrapporter till biblioteket. Sådana krav måste med dagens biblioteksstruktur ställas från varje högskolebibliotek vilket innebär att utvecklingen har nått olika långt hos högskolorna. Uppsala universitet är ett annat universitet där man tagit ett centralt beslut att alla forskarrapporter ska rapporteras in till biblioteket. Här håller man på att utarbeta en enhetlig struktur för hur institutionerna ska lägga ut avhandlingar och forskarrapporter på webben. Stockholms universitet samt några andra universitet har anslutit sig till detta och betalar för att få vara med och utnyttja denna utarbetade struktur.

Det finns inom biblioteksstrukturen försök att förädla grundinformationen om forskningsresultat. Flera av dessa försök har lagts ner eller övervägs att läggas ner då kostnaden för förädlingen

med hjälp av mänsklig handkraft är för hög i förhållande till användningen. Stockholms universitetsbibliotek har av Kungliga biblioteket fått ett ämnesansvar för juridik och har då upprättat ämnesportalen Rättskällan som är gratis för alla. Här finns rapporter, artiklar, länkar etc. Denna portal kräver mycket underhåll för att hållas ajour och bland universitetsbiblioteken finns det en tveksamhet till att upprätthålla denna typ av portaler. KTH:s bibliotek hade en period portalen Engineering Electronic Library, Sweden (EELS) där det gjordes en manuell värdering av Internet-material om forskningsrapporter, avhandlingar och artiklar. Kostnaden blev dock för hög i förhållande till nyttan och portalen lades ner. I stället har biblioteket börjat ett försöksprojekt med en ny version av EELS med en sökrobot som söker runt på Internet och med en automatisk nyckelordssättning av materialet.

KTH:s bibliotek har också tagit över det fristående Studsvik-biblioteket, Nordens största samling av tekniska energirapporter i rapport- och mikrofischform. Materialet har aldrig blivit publicerat i vetenskapliga tidskrifter men kan numera sökas via Recodex rapportdatabas via hemsidan på KTH:s bibliotek.

Forskningsråden

Forskningsrådets och VINNOVA:s gemensamma portal forskning.se är en webbplats under uppbyggnad. Forskningsråden arbetar med att intressera fler användare att använda sig av forskningsresultat genom olika metoder att presentera materialet. Råden försöker lyfta aktuella frågor som debatteras i samhället och illustrera dessa med ljud och bild. Ambitionen är också att skapa fråge- och diskussionslådor i anslutning till varje tema.

Forskning.se har ersatt webbplatsen Safari som var ett försök att skapa ett nationellt Internetbaserat forskningsinformationssystem som byggde på att högskolorna märkte ut vilka uppgifter på sina respektive webbsidor som sökroboten i Safari skulle inhämta. Detta fungerade inte i ett decentraliserat högskolesystem. Materialet blev inte heltäckande, användningen var låg och kostnaden blev för hög. Man diskuterar nu andra framkomliga vägar.

Bland annat strävar forskning.se efter att utveckla sökningen av relevant forskningsmaterial genom att inventera universitetens och högskolornas tekniska informationsstruktur och studera olika sökrobotar och deras användbarhet. Syftet är att förenkla arbetet både för högskolorna som levererar information och för användarna. Att skapa en enhetlig struktur för högskolornas presentation av forskning och kompetens diskuteras också.

Vi bedömer att ett stort antal utvecklingsprojekt är på gång i högskolebibliotekens och forskningsrådets regi. Det utmärkande för utvecklingsarbetet är att man försöker hitta lösningar som blir enhetliga för alla forskningsresultat oberoende bransch. Utvärderingen av dessa försöksprojekt utmärks också av att kostnaden alltid ställs mot nyttan av projektet. Detta ger samhällsekonomiska vinster för samhället.

4.3 Skiljelinjen mellan grundinformation och vidareförädlad information

Forskningsinformation kan betraktas vara en kollektiv vara eller tjänst, dvs. en nytthet som kommer flera konsumenter tillgodo, utan att minska den mängd som är disponibel för andra. En kollektiv vara bör leda till en offentlig finansierad informationsproduktion för att bli effektivt utformad eller för att alls komma till stånd. En kollektiv vara kan omvandlas till en säljbar vara men då uppnås ofta inte den optimala omfattningen eller den mest effektiva resursanvändningen. Resultatet kan bli att informationen inte säljs till alla som skulle kunna ha nytta av informationen. Detta talar för forskningsinformation bör finansieras av samhället.

Frågan är dock hur långt samhället ska bidra till att informationen om forskningsresultat sprids. Forskarstuderande skriver en sammanfattning av sin avhandling och lägger ut denna och avhandlingen på högskolans webbplats. Högskolornas bibliotek lägger sedan in denna information i biblioteksdatasystemet LIBRIS där man kan söka efter avhandlingar med hjälp av ämnesord och beställa dem från respektive bibliotek eller få dem

i elektronisk form. Forskarnas egna rapporter publiceras ofta i tryckt form och ibland även i elektronisk form. Via biblioteken tillgängliggörs dessa i LIBRIS. Detta kan ses som en del i högskolans tredje uppgift och är en miniminivå för att tillgängliggöra forskningsresultat i en biblioteksstruktur och bör därför finansieras av samhället.

Forskningsråden och VINNOVA har därutöver uppgiften att göra det enklare att hitta och förstå information om forskning, stimulera till debatt, väcka intresse för forskning och bidra till att forskningsresultat kommer till nytta. Informationen om forskning avser främst pågående och nyligen avslutade forskningsprojekt. Genom rådets finansiering av forskning sker också en indirekt informationsspridning då det skapas arenor och projekt där bl.a. forskare och näringslivet kan mötas. Forskningsråden ser däremot inte som sin uppgift att bevara forskningsresultat för framtida behov. Det är en uppgift för högskolornas bibliotek.

När forskningsinformationen i biblioteksstrukturen börjar bearbetas i form av referat eller värderas och bearbetas för att förfinas och ytterligare öka tillgängligheten av informationen för främst näringslivets behov är detta att betrakta som en förädlad tjänst som bör skötas av kommersiella intressen. Här finns det också branschorganisationer, informationskonsulter eller kunskapsmäklare på marknaden till vilka näringslivet kan vända sig för att få en specialanpassad forskningsinformation som kan belysa kundens problem. Denna vidareförädling av forskningsinformation bör samhället inte ägna sig åt. Staten bör vara grundleverantör av forskningsinformation men inte vidareförädla information i konkurrens med privata aktörer i syfte att tillgodose näringslivets efterfrågan. Orsaken är de i grunden skilda villkor som gäller för statliga och privata aktörer och som gör att de inte konkurrerar på lika villkor. Detta kan leda till utslagning av privata företag på en marknad där statliga aktörer finns. Den statliga verksamheten kan också ha en hämmande effekt på privata företags möjligheter att etablera sig och växa på marknaden.

I de förvaltningspolitiska riktlinjerna⁸ framhåller regeringen att statens uppgifter ska renodlas, dvs. statens uppgifter ska avgränsas så långt möjligt. Uppgifter som inte tillhör statens kärnverksamhet bör avvecklas eller överlåtas till någon annan huvudman. Regeringen understryker att det statliga åtagandet måste prövas med stor omsorg i olika effektivitetssträvanden. Även i lagen om statsbudgeten⁹ anges att statens verksamhet ska bedrivas med hög effektivitet och god hushållning.

Forskningsråden har som tidigare nämnts till uppgift att väcka intresse för forskningsresultat och göra information om forskning enklare att hitta och förstå. Enligt vår bedömning bör forskningsråden dock inte vara på den marknad där forskningsresultat beskrivs i populariserad form i regelbundet utgivna vetenskapliga tidskrifter eller i dagstidningar och fackpress. Denna form att presentera forskningsmaterial är mer förädlad än den som finns i forskningsrådets informationsmaterial. Populärvetenskapligt presenterade forskningsresultat i tryckt form och med regelbunden utgivning bör vara en marknad där privata aktörer verkar och där staten till följd av risken för konkurrensnedvridning och utslagning av företag inte bör konkurrera med privata aktörer.

Vid vissa angelägna behov när forskningsresultaten inte når ut i tillräcklig omfattning kan motiv finnas att göra statliga ingrepp. Det finns dock inget i ekonomisk teori som säger om det är staten eller någon annan som ska producera verksamheten. Det statliga ingreppet bör inte i första hand utformas som egen produktion utan i stället inriktas på ett anbudsförfarande där aktörerna får offerera en tjänst.

Detta innebär sammantaget att ju längre förädlingen av forskningsinformationen har bedrivits ju mer avtar statens ansvar att föra ut forskningsresultaten. Vi bedömer därför att statens ansvar för spridning av forskningsresultat i huvudsak bör tillgodoses inom ramen för dels informationsverksamheten hos institutionerna och biblioteken inom högskolan, dels informationen som

⁸ ”Statlig förvaltning i medborgarnas tjänst” (proposition 1997/98:136) och ”En förvaltning i demokratins tjänst – ett handlingsprogram” (2000)

⁹ Lag (1996:1059) om statsbudgeten

bjuds ut i forskningsrådets informationsmaterial och Internet-baserade portaler.

4.4 Anslagsfinansiering av offentlig producerad grundinformation

Statens grundinformation bör enligt vår mening också tillgängliggöras genom anslagsfinansiering till högskolor, forskningsråd och andra forskningsansvariga myndigheter. Forskningsinformationens karaktär av en kollektiv vara talar för att tillgången på sådan information ska vara fri för användarna för att utnyttjandet av informationen ska bli optimal och den mest effektiva resursanvändningen ska erhållas. Inte bara direkta konsumenter av grundinformation ska ha fri tillgång till forskningsinformationen. Även kommersiella aktörer ska fritt kunna förfoga över den av samhället utbudna grundinformationen för att kunna förädla och specialanpassa informationen och sälja den till kundkategorier som behöver vidareförädlad forskningsinformation. Inom Europeiska kommissionen har det framkommit att en sådan fri tillgång stimulerar till ökad tillväxt i samhället.

EG-kommissionen kommer inom en snar framtid att presentera ett direktiv där det anges vilka gemensamma regler Europeiska unionen bör ha vad gäller prissättningen på den offentliga sektorns informationsförsörjning. EG-kommissionen konstaterar att situationen i Europa ger en konkurrensnackdel för europeiska företag i jämförelse med amerikanska företag. Det amerikanska regelverket om fri tillgång till information producerad inom den offentliga sektorn har skapat en marknad baserad på offentlig grundinformation som uppskattningsvis är upp till fem gånger större än den europeiska marknaden. Detta på grund av att den offentliga sektorn i Europa i stor utsträckning tar ut avgifter för att tillgängliggöra offentlig producerad grundinformation¹⁰.

¹⁰ Pressmeddelande 2001-10-24 från EG-kommissionen angående ett kommande direktiv om information producerad inom offentlig sektor. Tal av kommissionären Erkki Liikanen från presskonferensen i Bryssel "Exploitation of public sector information" från den 24 oktober 2001.

Den vidareförädlade informationen som produceras av privata aktörer med statlig grundinformation som insatsvara är tillgänglig på en privat marknad och marknadsprissätts i gängse ordning. I detta sammanhang är det viktigt att alla privata aktörer har fått tillgång till den statliga grundinformationen avgiftsfritt eller till lika villkor för att inte snedvrída konkurrensen i förädlingsledet.

5 Ett statligt åtagande inom Byggdok?

5.1 Historiskt statligt åtagande?

Sex privatpersoner bildade stiftelsen Byggdok som en följd av en utredning om en önskvärd dokumentationsverksamhet inom byggbranschen. Byggforskningsrådet har efter ansökan från stiftelsen beviljat forskningsanslag för avgränsade tidsperioder för en del av stiftelsens dokumentationsverksamhet. Användarna finansierar resterande del av verksamheten. Vi bedömer att staten inte har gjort en ensidig evig utfästelse om medel till dokumentationsverksamheten. Staten har därför inte historiskt åtagit sig ett ansvar för att kontinuerligt finansiera stiftelsens verksamhet.

5.2 Utgångspunkter för två handlingsalternativ

Även om staten inte har någon förpliktelse att finansiera Byggdoks verksamhet har Byggforskningsrådet under årens lopp gett uppdrag och efter ansökan finansierat delar av Byggdoks verksamhet. Genom uppdragsverksamheten till Byggdok har vissa delar av forskningslitteraturen inte kommit den statliga grundstrukturen till del. Denna forskningslitteratur med söksystem som har finansierats med statliga medel kan ses som en del i det statliga åtagandet som har tillförts Byggdok i stället för den statliga biblioteksstrukturen.

Vi diskuterar i det följande två handlingsalternativ. Det ena handlingsalternativet är ett renodlingsalternativ som utgår ifrån att det statliga åtagandet som historiskt har tillförts Byggdok ska överföras till den nuvarande statliga grundstrukturen. Det andra alternativet är ett utvecklat status quo alternativ där man accepterar en särbehandling av byggsektorn och den utveckling av informationsspridningen inom byggsektorn som pågått tidigare.

5.3 Renodlingsalternativet

Regeringen eftersträvar en minskad sektorisering inom forskningen

Regeringen har i de senaste forskningspropositionerna uttryckt en strävan mot en minskad sektorisering inom forskningen och därmed forskningsinformationen. Forskningsråden har enligt det nya forskningsfinansieringssystemet som inrättades den 1 januari 2001 fått ett bredare verksamhetsområde än t.ex. dåvarande Byggforskningsrådet. Forskningsrådet Formas, som till skillnad från Byggforskningsrådet, ägnar sig åt fler sektorer än byggsektorn, har därför svårigheter att stödja Byggdok i samma omfattning då bl.a. rådets informationsbudget måste kunna användas för informationsinsatser inom flera områden. Regeringen anger bl.a. i propositionerna 1998/99:94 och 1999/2000:81 att ansvariga myndigheter måste kunna göra strategiska prioriteringar mellan olika forskningsområden och mellan olika former av forskningsstöd för att uppnå hög effektivitet.

Staten har byggt upp en grundläggande struktur för forskningsinformation

Statsmakterna har också byggt upp en grundläggande struktur för hur informationen om forskningsresultat ska fungera. En första byggsten i denna struktur är högskolorna och deras institutioner och högskolebibliotek. Via egna webbsidor sprider högskolorna och institutionerna information om forskning och forskningsresultat. Resultaten samlas och arkiveras sedan i högskolornas bibliotek för att tillgängliggöras både inåt mot studenterna och utåt mot samhället. Det nationella biblioteksdatasystemet LIBRIS där de enskilda bibliotekens material sammanförs har till syfte att sprida denna information över hela landet.

Den andra byggstenen utgörs av forskningsråden och deras finansierings- och informationsspridningsroll. Portalen forskning.se är ett av rådets sätt att tillgängliggöra aktuell forskning och forskningsresultat samt att skapa forum för deltagande i och debatt om forskning.

Den tredje byggstenen utgörs av övriga myndigheter som dels finansierar forskning och offentliggör forskningsresultaten, dels informerar om sin verksamhet och de regelverk som gäller inom deras ansvarsområde. Informationen offentliggörs i stor utsträckning via myndigheternas egna webbsidor.

Dessa tre byggstenar genererar den statliga grundinformationen om forskningsresultat, regelverk och annan myndighetsinformation. Byggdok ingår inte i denna statliga grundstruktur. Informationsutvecklingen hos bibliotek, forskningsråd och myndigheter har under senare år kraftigt förbättrats och har relativt sett minskat värdet av Byggdoks tjänster. Det statliga informationssystemet är i dag inte helt fullständigt eller komplett men håller på att utvecklas och förbättras ytterligare med hjälp av IT. Om luckor i systemets grundstruktur uppdagas bör därför kompletterande material överföras till denna struktur.

Byggdoks bibliotek bör vara ett statligt åtagande

Byggdok består i dag av två delar, dels det fysiska biblioteket eller arkivet med böcker, rapporter och tidskrifter, dels en databas med grundinformation från olika källor, framtagna nyckelord och korta referat av det insamlade materialet. Byggdoks bibliotek kan ses som en form av grundinformation om forskningsresultat och bör vara ett statligt åtagande.

Det statliga åtagandet i Byggdok bör inlemmas i biblioteksstrukturen

Ett statligt åtagande bör vara öppet och tillgängligt samt ha en rationell struktur där kostnaderna fortlöpande prövas mot nyttan. Tillgängligheten till Byggdoks bibliotek har under årens lopp försämrats och belastar idag Byggdoks ekonomi. De statliga ansvarsbiblioteken har stora informationsmängder att ta hand om och prövar kontinuerligt nya informationsförsörjningsmetoder där kostnaden och användningen värderas. Det är därför mer lämpligt att Byggdoks bibliotek tillsammans med en kopia av FoU-materialet i databasen tillförs den statliga biblioteksstrukturen för att utnyttja en befintlig statlig struktur och komplettera den med ytterligare forskningsmaterial om byggsektorn. Materia-

let kommer på detta sätt också fortlöpande att prövas och värderas.

Byggdoks material blir avgiftsfritt och tillgängligt via LIBRIS

Att Byggdoks bibliotek överförs till biblioteksstrukturen innebär att bl.a. otryckta monografier/opsatser finansierade av Byggnadsforskningsrådet och Formas kommer att tillföras det nationella biblioteksdatasystemet LIBRIS. Byggdoks arkiverade material blir därigenom också tillgängligt via LIBRIS fjärrlånesystem och kopierbart.

Genom inordnandet i LIBRIS blir tillgången till FoU-materialet också avgiftsfritt till skillnad mot nu då FoU-materialet nås via Byggdoks avgiftsbelagda databas. Detta överensstämmer med EG-kommissionens intentioner om att staten bör tillgängliggöra offentlig producerad grundinformation fritt för att stimulera till en ökad tillväxt inom ekonomin. Karaktären av kollektiv vara talar också för att grundinformationen om forskningsresultat ska vara avgiftsfri för att stimulera till användning.

Byggdok blir av med kostnader för biblioteket

I detta handlingsalternativ blir stiftelsen Byggdok av med en betydande del av sin verksamhet och får lägre totalkostnader då kostnaderna för lokaler och hantering av biblioteket på drygt en miljon kronor överförs till den statliga grundstrukturen.

Byggdoks bibliotek bör finansieras av staten och praktiskt inordnas KTH:s bibliotek

Byggdoks arkivmaterial bör praktiskt inordnas KTH:s bibliotek som är ansvarsbibliotek för teknik och därigenom ansvarigt för att förbättra och effektivisera informationsförsörjning av forskningsmaterial inom bl.a. byggområdet. En summa på drygt en miljon kronor motsvarande kostnaderna för lokaler och underhåll av Byggdoks bibliotek bör öka KTH:s anslag i framtiden. Därutöver bör en engångssumma utbetalas för att flytta biblioteket och inordna en kopia av Byggdoks FoU-databas i LIBRIS och KTH bibliotekets befintliga struktur och söksystem. Denna summa har vi inte kunnat beräkna utan kan först fastställas senare.

re av KTH avseende flytten respektive Kungliga bibliotekets LIBRIS-avdelning avseende deras projekt där man matchar och konverterar material från olika databaser. Kostnaden för överföringsarbetet av det fysiska biblioteket blir dock väsentligt lägre om det på beskrivna sätt kompletteras med en kopia av Byggdoks FoU material i databasen än om man enbart överför det fysiska biblioteket. Detta FoU material utgör ca en tredjedel av posterna i databasen.

Precis som när Studsvikbiblioteket införlivades i KTH:s bibliotek kan man således konvertera Byggdoks FoU data till LIBRIS och KTH:s bibliotek så att det överförda biblioteksmaterialet där blir sökbart med redan framtagna ämnesord i Byggdoks databas. LIBRIS-avdelningen bör dock först jämföra berörda databaser för att eliminera dubbleringar.

Utöver tidigare nämnda belopp behövs inga resurstillskott till biblioteksstrukturen eftersom förslaget bygger på att nyttillkommande forskningsmaterial tillförs den befintliga grundstrukturen.

Byggdoks databas är vidareförädlad information och bör bedrivas utan statliga bidrag

Byggdoks databas innebär idag ett manuellt merarbete som utförs i syfte att bl.a. göra forskningsmaterial, lagar och regler, övrig myndighets- och mediainformation ännu mer tillgängligt. I databasen finns också viss marknadsinformation om kurser, konferenser och vem som gör vad samt vissa ännu mer utpräglade marknadstjänster såsom t.ex. nyhetsbevakning. Databasen, med framtagna referat, kan enligt vår bedömning ses som ett första steg i en förädlingskedja. Denna bearbetning är i sin tur insatsvara eller en av flera källor för det arbete som utförs av olika typer av informationsmäklare. Här finns bl.a. branschägda Svensk Byggtjänst och marknadsenheten i branschorganisationen Sveriges Byggindustrier som har till uppgift att mer specialanpassa och vidareförädla forskningsresultat och regelverk så att tillgängligheten för näringslivet ökar. Svensk Byggtjänst arbetar exempelvis med 500 källor vid framtagande av underlag till sina presentationer till företagen. Informationsmäklarna kan ses som ytterligare ett steg i förädlingskedjan.

Som tidigare utvecklats bör vidareförädling av forskningsresultat precis som mer marknadsanpassade tjänster även fortsatt bedrivs av privata aktörer. Staten bör inte inträda på denna marknad mot bakgrund av de risker som finns för konkurrenssnedvridningar till följd av de skilda villkor statliga och privata aktörer har på konkurrensutsatta marknader. Statliga ingrepp kan i ekonomisk teori dock vara påkallade vid marknadsmisslyckanden och kan då påkalla behovet av anbudsupphandling av en statlig tjänst. Ett behov av statliga ingrepp finns enligt vår bedömning inte på denna marknad. Byggdok bör därför inte fortsatt få statliga bidrag. Användarna av förädlad material bör själva få avgöra värdet av Byggdoks tjänster och för detta betala det fulla marknadsvärdet.

5.4 Utvecklat status quo alternativ

Byggsektorn har särbehandlats genom bildandet av Byggdok

Historiskt kan vi konstatera att byggsektorn har särbehandlats i förhållande till övriga industrisektorer genom bildandet av Byggdok och dess branschunika bibliotek, specialdatabas och ämnesportal för byggsektorn. Byggforskningsrådet hade ursprungligen ett brett uppdrag från regeringen att främja forskning och rationalisering inom husbyggnads- och anläggningsområdet. Rådet skulle också se till att resultaten av verksamheten skulle offentliggöras på ett lämpligt sätt. Inom ramen för detta uppdrag kunde Byggforskningsrådet finansiera stora delar av Byggdoks verksamhet. Informationen kom inte bara att avse information om forskningsrelaterat material utan också information om de lagar och regler som gäller inom bygg- fastighets- och miljöområdet.

Näringslivet behöver ofta ett mellanled för att tillgodogöra sig forskningsresultat

De främsta användarna av Byggdoks forskningsmaterial är i dag studenter och forskarstuderande och i viss mån övrig offentlig sektor, t.ex. kommunala förvaltningar. Studenter och forskarstuderande använder dock många andra informationskanaler och har också den kunskap som krävs för att söka via olika kanaler.

Näringslivet behöver ofta informationsmäklare som mellanled för att kunna hitta och tillgodogöra sig forskningsmaterialet. Byggdok har i förfluten tid delvis arbetat som informationsmäklare men har lagt ner denna verksamhet. Näringslivet använder därför i liten utsträckning Byggdok för inhämtande av forskningsmaterial.

Byggforskningsrådets ansvar har splittrats upp på många myndigheter

Byggforskningsrådets ansvarsområde har i dag splittrats upp på ett antal aktörer. Aktörer som i dag ska främja forskning och information om forskningsresultat inom byggområdet är både sådana med mer generell inriktning såsom Formas, VINNOVA, universitet och högskolor och sådana med mer specifik inriktning inom anläggningsområdet såsom Vägverket och Banverket. Boverket har inget forskningsansvar men väl ett informationsförsörjnings- och kunskapsansvar om regelverket inom sektorn. Naturvårdsverket har ett finansieringsansvar för miljöforskning och ska vara pådrivande och samlande i arbetet för ett stärkt och breddat miljöansvar i samhället. Energimyndigheten stöttar forskning inom energiområdet. Det innebär att dagens Byggdok skulle behöva många uppdragsgivare för att täcka in den verksamhet om forskning och rationalisering som ursprungligen finansierades av Byggforskningsrådet.

Den svenska förvaltningsmodellen bygger i dag på självständigt ledda myndigheter. Regeringen har frångått detaljstyrningen för att i stället ange mål och följa upp resultat. Myndigheterna har samtidigt fått utökade möjligheter att själva avgöra hur verksamheten ska organiseras och bedrivas. Mot bakgrund av statens decentraliserade ansvar bedömer vi att ansvaret att lägga uppdrag på Byggdok är ett beslut som varje myndighet självständigt bör ta eftersom alternativet är att myndigheten utför uppgiften själv eller lägger den på någon annan än Byggdok. I dag informerar också flertalet myndigheter om sin finansierade forskning, sin verksamhet och det regelverk som gäller inom området på sina respektive webbsidor på Internet. Det innebär således en viss dubblering av information.

Regeringen kan utse en myndighet med samlat ansvar för sektorn som är uppdragsansvarig för Byggdok

Regeringen kan dock utse en myndighet som uppdragsansvarig för Byggdoks verksamhet. Ett problem är att det inte finns någon myndighet med ett övergripande och samlat ansvar för hela miljö-, anläggnings- och boendesektorn. Boverkets ansvar är betydligt snävare än det för hela sektorn. Även med en sådan lösning finns det risk att man permanentar den dubblering av informationsspridning som finns i dag. Härigenom misshushållar man med statens begränsade resurser.

I detta sammanhang bör man även beakta att stiftelseformen inte är lämpad för näringsverksamhet. Stiftelsen kan bl.a. inte själv ändra verksamhetsinriktning om det behövs. Det kan därför vara olämpligt att lägga uppdrag på en stiftelse.

En stiftelse går inte heller att transformera till någon annan organisationsform så länge som det finns tillgångar i stiftelsen eftersom stiftelsen inte har några ägare. Om man vill avyttra verksamheten måste ändamålet genom permutation först ändras. Det krävs då att det har skett sådana ändrade förhållanden som innebär att stiftelsens nuvarande ändamål inte kan tillämpas, blivit onyttigt eller strider mot stiftarens avsikter. Vid ändring av stiftelsens ändamål ska stiftarens avsikt beaktas så långt som möjligt. En grundregel är att stiftelsens ändamål ändras endast i den mån det behövs och så lite som möjligt. De ändringar som görs av ändamålet ska dessutom ligga nära det ursprungliga ändamålet.

I detta alternativ uppnås inte ökad tillgänglighet och fri tillgång till offentlig producerad grundinformation

I detta alternativ bör Byggdoks historiska biblioteksmaterial inte överflyttas till KTH:s bibliotek och LIBRIS-systemet eftersom detta innebär ytterligare merkostnader för staten om statsmakterna har för avsikt att delfinansiera Byggdoks verksamhet och lägga uppdrag på Byggdok för den framtida verksamheten. Byggdoks FoU-material kommer därigenom att vara avgiftsbelagt, icke kopierbart och icke tillgängligt inom LIBRIS fjärrlånesystem. Ökad tillgänglighet och fri tillgång till offentlig produ-

cerad grundinformation för att stimulera till ökad användning av forskningsresultat och ökad tillväxt i ekonomin uppnås således inte i detta alternativ.

5.5 Sammanfattande slutsatser

Andra åtgärder än Byggdok måste till för att stimulera intresset för forskningsresultat

I våra intervjuer har vi stött på ett behov av att stimulera byggbranschen att ta del av nya forskningsresultat. Vi bedömer dock att det måste till andra åtgärder i bygg- och upphandlingsprocessen för att öka innovationsintresset än att tillhandahålla ett separat bygginformationsorgan. Detta organ har dessutom funnits i drygt 35 år utan att markant kunna påverka branschen att ta del av forskningsresultat. Bygghögskolekommitténs förslag¹¹ om att åstadkomma en högre utbildningsnivå hos byggherrar och hos branschen i övrigt är ett exempel på hur forskningsresultat på ett bättre sätt kan efterfrågas, sökas och tolkas. Funktionsupphandlingar, incitament till kvalitetsförbättringar och kvalitetskontroll i traditionella upphandlingar och kontrakt kan vara andra exempel på hur intresset till att söka forskningsresultat kan öka.

Regeringen kan särbehandla byggsektorn och ge en myndighet ansvar att lägga uppdrag på Byggdok

Om regeringen trots allt bedömer att branschens problem och särdrag motiverar en särlösning i förhållande till den sektorsövergripande grundstruktur som staten har byggt upp för forskning och forskningsinformation kan en statlig delfinansiering av Byggdok övervägas. Utifrån den mångfacetterade myndighetsstruktur som i dag har byggts upp kring bygg- och miljöfrågorna där olika myndigheter har olika delansvar blir det dock svårt att ta ett samlat grepp om dessa frågor. Regeringen kan dock ge ett samlat ansvar till en myndighet som ska lägga ett av staten särskilt finansierat uppdrag på Byggdok.

¹¹ Skärpning gubbar, SOU 2002:115

Vi förordar att Byggdoks bibliotek överförs till den statliga biblioteksstrukturen

Vi förordar i stället renodlingsalternativet där man utnyttjar den befintliga statliga grundstrukturen för forskningsinformation och överför Byggdoks bibliotek till den statliga biblioteksstrukturen och inlemmar det i KTH:s bibliotek. Studenter och forskarstuderande använder denna struktur redan idag. De större företagen bör ha möjlighet att själva öka sin förmåga att söka i denna struktur. Högskolebiblioteken, bl.a. KTH:s bibliotek, har kurser i hur man söker relevant material i högskolesystemet. De mindre företagen bör kunna utnyttja sina branschorgan eller köpa vissa specialiserade söktjänster som informationsmäklare bjuder ut.

Vår bedömning är att det inte finns tillräckliga motiv för att behålla en särlösning för byggsektorn delfinansierad av staten när behovet kan tillgodoses inom den befintliga statliga strukturen. Om ytterligare statliga investeringar ska göras i olika söksystem bör man hellre göra detta i högskolan och högskolebiblioteken där sökmöjligheten kan göras tillgänglig för alla industrisektorer.

Bilaga

REGERINGSKANSLIET

Miljödepartementet

Enheten för hållbart samhällsbyggande
Departementssekreterare
Yogesh Kumar
Telefon 08-405 26 23

dnr M2002/1779/Mk

2002-09-18

Statskontoret
Box 2280
103 17 Stockholm

STATSKONTORET Registrator Ink. 2002-09-25 Dnr. 2002/3575

Till avd..... U
Kontakt med.....
Beslut..... Gd
Datum..... 25-09-02 Sign..... CA

Härmed bekräftas att Statskontoret skall göra en mindre utredning om stiftelsen Byggdok för Miljödepartementets räkning.

Det är främst frågan om den framtida långsiktiga finansieringen av Byggdoks verksamhet som behöver klarläggas. De frågor som särskilt bör belysas är om staten bör bidra till stiftelsen Byggdok och hur ett sådant eventuellt åtagande bör organiseras och finansieras.

Som underlag för utredningen bör information kunna tillhandahållas av berörda myndigheter, bl.a. Formas och Boverket. Utredningen skall delrapporteras senast den 30 november 2002 och slutrapporteras senast den 31 januari 2003 till Miljödepartementet.

Erik Westman
Departementsråd

Kopia till

FORMAS
Boverket
Stiftelsen Byggdok

Statskontorets publikationer för 2002 — 2003

2002

- 02:1 Offentlighet & IT. **150:-**
- 02:2 EU:s sysselsättningsstrategi och utformningen av den nationella politiken.
GRATIS
- 02:3 Prognos för SMHI - myndighet, bolag eller både och? **GRATIS**
- 02:4 Ansvar för registrering av ärenden enligt äktenskapsbalken och äktenskapsregistret. **GRATIS**
- 02:5 Uppföljning av förnyelsearbetet i kommuner och landsting. **GRATIS**
- 02:6 Omställningsavtal ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. **GRATIS**
- 02:7 En sammanhållen elektronisk förvaltning. **GRATIS**
- 02:8 XML-teknik och metadata. *Vägledning*. **Endast i pdf.**
- 02:9 Övergång till euro. Erfarenheter från den offentliga sektorn i euroländerna.
GRATIS
- 02:10 En modell för att beskriva det framtida resursbehovet för vård och omsorg om äldre. **GRATIS**
- 02:11 Ny organisation för tolk- och översättarutbildning. **GRATIS**
- 02:12 Att ta reda på vad folket tycker. *En pilotundersökning om medborgarnas syn på offentlig förvaltning*. **150:-**
- 02:13 24-timmarswebben. Rekommendationer och råd för 24-timmarsmyndighetens webbplats. **50:-**
- 02:14 Lokala styrelser och andra brukarorgan. *En studie av brukarinflytande i skolan*. **GRATIS**
- 02:15 Utvärdering av kontrollfunktionen i staten. **GRATIS**
- 02:16 Att euroanpassa en myndighet. En vägledning. **75:-**
- 02:17 24-timmarsmyndigheten. En förvaltning i medborgarens tjänst. *Lägesrapport december 2001*. **GRATIS**
- 02:18 Utveckling av 24-timmarsmyndigheter. *Lägesrapport juni 2002*. **GRATIS**
- 02:19 Vägledning om ramavtal för programvaror och tjänster. **GRATIS**
- 02:20 Utvärderingar – Av vem och till vad? *En kartläggning av Regeringskansliets utvärderingsresurser*. **GRATIS**
- 02:21 Utvärderingar och politik II. – *Hur använder regeringen utvärderingar?*
GRATIS
- 02:22 Stat/kommunrelationer i Europa. *En studie av uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan den centrala, regionala och lokala nivån i nio europeiska länder*.
GRATIS
- 02:23 Tillsammans i storstaden. *En studie av offentlig samverkan inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen*. **GRATIS**

- 02:24 Samhällsintresset och konkurrensen. *Ägarpolicy för styrning och tillväxt.*
GRATIS
- 02:25 Enfastställd gräns för direktupphandling. *Konsekvenser för småföretag.* **GRATIS**
- 02:26 Bättre styrning av socialförsäkringens administration. *Kartläggning, granskning och förslag.* **125 kr.**
- 02:27 Fastighetsmäklarnämnden — *förutsättningar för omlokalisering till Härnösand.*
GRATIS
- 02:28 Alternativ administration av aktivitetsstöd. *Effekter för socialförsäkringens administration.* **GRATIS**
- 02:29 Arbetsmarknadsåtgärder för invandrare år 2002. **GRATIS**
- 02:30 Utveckling av 24-timmarsmyndigheter – Lägesrapport december 2002. **GRATIS**

2003

- 03:1 Diarier på Internet. *Vägledning för myndigheter.* **75 kr.**
- 03:2 Styrningen av länsarbetsnämndernas verksamhet. **GRATIS**
- 03:3 Ett statligt åtagande inom stiftelsen Byggdok? **GRATIS**
- 03:4 Vägledning. XML-Teknik och Metadata, version 2. **Finns endast i pdf-format**
- 03:5 Statsbidragen till kommuner och landsting. **GRATIS**
- 03:6 Abonnentväxlar och stödsystem. *Vägledning för tillämpning av ramavtal.*
GRATIS

Statskontoret har på Miljödepartementets uppdrag utrett om staten bör bidra till stiftelsen Byggdoks verksamhet och hur ett sådant eventuellt åtagande bör organiseras och finansieras. Byggdok är en fristående stiftelse inrättad 1966 med uppgift att samla in, bearbeta och sprida information om forskningsresultat och regelverk.

Statskontoret konstaterar i rapporten att byggsektorn har särbehandlats i förhållande till övriga industrisektorer genom en delvis statlig finansiering av Byggdok och dess branschutbildningsbibliotek, specialdatabas och ämnesportal för byggsektorn. Statskontoret finner att det bibliotek som byggts upp inom Byggdok bör vara ett statligt åtagande och föreslår att biblioteket förs över till Kungliga tekniska högskolans bibliotek. Härigenom utnyttjar man den befintliga statliga biblioteksstrukturen och kan öka tillgängligheten till forskningsmaterialet.

Byggdok bör fortsättningsvis inte få statliga bidrag för verksamheten. Det finns inget motiv för staten att ingripa på en fungerande marknad där privata företag är verksamma. Användarna av Byggdoks tjänster, som finns inom universitet och högskolor, övrig offentlig förvaltning och i näringslivet bör själva få avgöra förädlingsvärdet av Byggdoks tjänster och för detta betala det fulla marknadsvärdet

STATSKONTORET

Box 2280, 103 17 Stockholm,
Norra Riddarholmshamnen 1,
Telefon 08-454 46 00, Fax 08-791 89 72,
www.statskontoret.se